

Artikelarkiv Arvesølv 2014

Nordstjernen, Strandgyden ... kært barn har mange navne

af Egon Lillesø og Ove Eriksen

Om eftermiddagen, den 22. oktober 2014, forsvandt huset på Lindøalleen 143 fra jordens overflade. Dermed var der sat punktum for den nedrivning af i alt 9 huse i "Strandgyden", som blev påbegyndt i april måned. Men samtidig blev der også endegyldigt taget afsked med en række huse, der har en ganske særlig historie i Munkebo, nemlig huse, der var bygget på præstegårdsjord i starten af 1900-tallet.

Den oprindelige bebyggelse på 7-8 huse blev i starten kendt som "Nordstjernen". Navnets opståen fortaber sig i fortidens tåger, men en teori er, at navnet er modstykke til "Syvstjernen" i Munkebos sydlige del. Efterhånden kom den lille enklave blot til at hedde Strandgyden – den betegnelse, som vi indfødte holder mest af.

Tidligere var Strandgyden den yderste del af Munkebo Sogn. Helt herude mod Odense Fjord lå kun den 4-længede gård, Lindøgaard.

Under Lindøgaard hørte øen Lindø, en lille holm, 2,4 m. høj, et par hundrede meter fra kysten. I forbindelse med de store inddæmninger af Odense Fjord blev den gjort landfast i 1875, og mange fiskere fra Munkebo begyndte at bruge landingspladsen på vestenden af øen.

Nedrivningen af Lindøalleen 143 i fuld gang

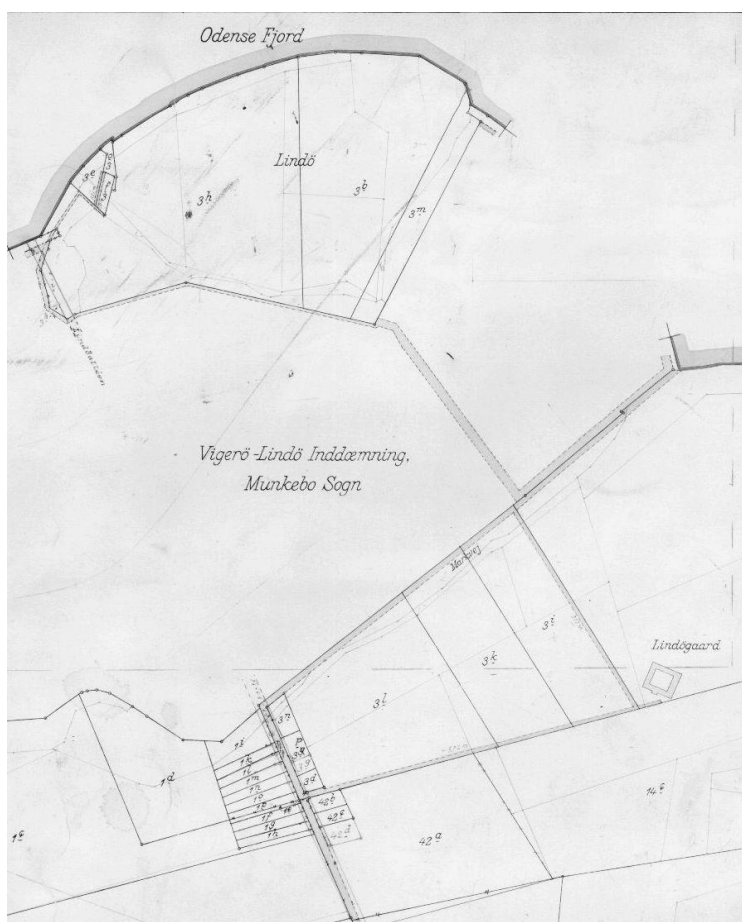

Nordstjernen omkring 1920

Men vejen dertil var besværlig, bl.a. skulle man benytte en privat markvej tilhørende gårdejer Rasmus Marcussen på Lindøgård, og det skulle fiskerne kollektivt betale ham 25 kr. årligt for. Derfor anmodede de Munkebo Sogneråd om, at Strandgyden kunne forlænges over det inddæmmede areal til landingspladsen. Efter nogle års tovtrækkeri og forhandlinger mellem sognerådet og lodsejerne, stod vejen færdig i 1904.

Dermed opstod et nyt ønske hos fiskerne, der i det daglige måtte tage den lange vej fra Munkebo til Lindø: de ville gerne have lov at bosætte sig i Strandgyden, så de var tættere på deres arbejdsplads.

På højre side af vejen (når man kommer fra Munkebo) havde fisker og bådbygger Christian Nielsen allerede bygget et hus i 1901. Og den grund, han havde købt af Lindøgaard, strakte sig fra vore dages Lindøgaardsvej og ned til den gamle strandbred fra før inddæmningen (ca. dér, hvor Havnevejen løber i dag).

De udstykkede parceller til venstre for Strandgyden og den gamle vej til Lindø

Der var med andre ord ikke meget plads til nye huse på den side af vejen, men på den modsatte side lå 80-90 tønder land, som ikke blev brugt til noget. Problemet var bare, at den jord var ejet af Munkebo Menighedsråd, og præstegårdsjord er normalt ikke til salg.

Måske kunne der alligevel handles, for på dette tidspunkt – i starten af 1900-tallet – var præsteembederne i bekneb for midler, og jorden ved Strandgyden ikke særlig meget værd.

Fiskerne luftede deres interesse og fortalte, at de ville henvende sig til sognepræsten, pastor Borchsenius, om en eventuel handel, men fik af rådet at vide, at det havde han ikke noget at gøre med. Da det kom sognepræsten for øre sagde han: "Nå ikke! Det skal jeg nok vise, at jeg har!" Som sagt, så gjort. Pastoren tog til Kirkeministeriet i København og da

han kom hjem til sognet igen, kunne fiskerne få lov at købe jord.

Der blev herefter udstykket 10 parceller langs Strandgydens vestlige side. Egentlig var parcellerne på 4-5 tønder land hver, men fiskerne mente ikke, de havde brug for så meget, så parcellerne blev gjort mindre.

Den, der lå yderst mod det inddæmmede areal, blev solgt til fisker Hans Peter Hansen, kaldet "Gamle Mayland", der byggede sit hus i 1909 (Lindøalleen 149). De øvrige 9 parceller, alle meget lange og smalle efter nutidens forhold, blev fordelt ved lodtrækning.

I løbet af årene 1909-1912 skød yderligere 5 huse op. Af de resterende 4 parceller blev én bebygget i 1918, 2 andre i 1953, mens den sidste forblev ubebygget.

På dette luftfoto fra 1958 ses i baggrunden 4 af de huse, der blev bygget på præstegårdsjorden: Lindøalleen 143, 145, 147 og 149

Alle de 7 huse, der blev bygget på præstegårdsjorden i årene fra 1909 til 1918 er holdt i samme, karakteristiske stil.

Som nævnt købte "Gamle Mayland" den yderste grund mod inddæmningen. Fordi han var uden for lodtrækningen, kom han til at betale en højere pris end de øvrige "nybyggere", mente han. Forklaringen kunne nu også være, at grunden var ca. 3 gange større end de følgende, der blev udstykket, og huset også lidt større end de andre.

Prisen på grunden var 400 kr., huset kostede 3.600 kr.

Nabogrunden (Lindøalleen 147) blev solgt til fisker Niels Peder Eriksen for 109,40 kr., og de fleste af de øvrige nybyggede huse kostede ca. 1.-2.000 kr. at bygge.

De øvrige 8 parceller blev fordelt mellem: fisker Laurits Clausen, Munkebo, fisker Anders Clausen, Munkebo, fisker Hans Lillesø, Syvstjernen, fisker Peter Larsen, Vigerø, fisker Kristian Rosenlyst, Vigerø, fisker Erik Eriksen, Lindø, murer Vilhelm Pedersen, Munkebo og tækkemand Hans Peter Hansen, Munkebo.

Den overskydende del af det areal, som Menighedsrådet var villig til at sælge, købte slagtermester Peder Madsen.

På den modsatte side af vejen var Christian Nielsen død i 1929, og hans datter Betty og svigersønnen Kristian Knudsen (kaldet Told'i) havde taget over. De ud-

stykkede senere 2 parceller fra deres ejendom, første gang i 1938 til Frederik Lillesø, der byggede et almindeligt enfamiliehus, han kaldte "Lillebo", og anden gang i 1960, hvor Emil Pedersen byggede et moderne lille étplans hus.

Enden af Strandgyden efter stormfloden formodentlig i 1945

På modsatte hjørne af Lindøgårdsvej havde fisker Martin Eriksen købt en stor parcel i 1946 af gårdejer Kristiane Pedersen, hvis gård lå lidt længere oppe ad vejen. I slutningen af 1970'erne solgte han halvdelen af grunden til sønnen, Niels Eriksen.

Omkring 1959 udstykkede Kristiane Pedersen endnu en parcel, denne gang til Martin Eriksens mor, Marie Eriksen, der var blevet "fordrevet" fra Lindø. Dermed var det oprindelige "Nordstjernen" udbygget til i alt 15 huse.

Områdets placering tæt på den gamle strandbred betød, at der var risiko for, at brud på dæmningen mellem Lindø og Vigerø kunne medføre oversvømmelse af inddæmningen, så Lindø igen blev en ø. Det skete første gang 23. oktober 1921 og igen 24 år senere, 9. november 1945.

Den søndag aften i 1921 var Hans Lillesø med sin kone "Mine" på vej hjem fra Syvstjernen med deres 5 børn, hvoraf den yngste, Laurits (21 mdr.), var i barnevogn. Da de havde passeret "Solbakken" og var kommet et stykke ud mod Strandgyden, fik de den tiltagende storm fra nordøst i ryggen. Jens (10 år) og Svend (12 år) fik besked på

Gamle Mayland (1861-1956)

at holde igen i barnevognen, mens forældrene holdt fast i Ellen (8 år) og Emil (6 år). De nåede velbeholdne hjem og gik i seng, intetanende om, hvad morgendagen bragte.

Næste morgen stod vandet et godt stykke op i Strandgyden, forbi "Gamle Maylands" og Niels Peters og hen til "Romsøerne" (Lindøalleen 145). "Gamle Mayland" havde fået grisen op på loftet i baghuset, mens Signe Lorents' løb rundt og råbte, at det var Guds straf over fiskerne. Lorents boede i nuværende Lindøgaardsvej 1 og var "indvandret" fra Jylland.

Stormfloden medførte store skader og tab for fiskerne i Strandgyden og det øvrige Munkebo, fordi et stort antal større joller og såkaldte kvaser lå opankret i Dræby Kvissel mellem Lindø og Vigerø. Mange rev sig løs og blev slået til vrag inde på dæmningen, sammen med fiskeredskaber, sejl og andet grej. I Strandgyden gik det især ud over Frederik Lillesø, Niels Peder Eriksen og Laurits Clausen (kaldet Lau-Lau). De mistede såvel fartøjer som redskaber. Datidens forsikringer havde ikke meget dækning og de blev aldrig igen selvstændige fiskere.

Efter stormfloden i 1945

Ved den næste stormflod i 1945 lå der ikke nær så mange fartøjer opankret og skaderne var derfor begrænsede, men kutteren 088 "Thora", der tilhørte fisker Ejner Petterson, Vigerø, måtte dog lade livet ved mødet med dæmningens sten.

Digebruddet medførte heller ikke så høj vandstand, idet vandet (allerede) stoppede ved "Maylands" hoveddør. Og "Gamle Mayland" måtte således hver dag sejle over til sin datter, Marie Eriksen, på Lindø med brød og dagens Fyens Social-Demokrat

Et gammelt ord siger, at "de rige har mange penge - de fattige mange børn". Hvis det står til troende, så var det meget fattige mennesker, der boede i Strandgyden. Adskillige store børneflokkede voksede op her, f.eks. Laurits Clausens 17 børn, og Christian Nielsens 12. De senere generationer kunne også være med og det var ikke ualmindeligt, at familierne hver havde 4-6 børn.

Der var et stort socialt sammenhold og i midt-halvtredserne var der så mange børn – flest drenge – at de etablerede sig med fodboldbane nede ved ”Tangvejen”. Når ”Told’i” så kom forbi i sit fiskertøj, smed han gummistøvlerne og deltog med stor iver i spillet. Så skete det, at bolden røg op i kornmarken og bonden ”Lorentses Ejnar” kom løbende og skældte ud. ”Told’i” råbte til Ejnar: ”Smid du bare støvlerne, makker, og spil med.”

”Told’i” var kerteminder, hvor ”makker” stadig er almindelig tiltaleform blandt fiskerne.

Omkring 1960 fik vejen sit officielle navn, Lindøalleen. I kommunale papirer fra en endnu senere periode kaldes området ”Lillebo”, opkaldt efter Frederik Lillesøs hus af samme navn. Lindøalleen var den direkte vej til Lindøværftet østfra (Kerteminde/Hindsholm) og fra den nye by (”Lindøbyen”). Hundredevis af værftsarbejdere i motorkøretøjer, på knallerter og ikke mindst på cykel, kom hver dag gennem det oprindelige Strandgyden for at arbejde på Værftet.

Omkring 1961-62 blev vejen udvidet ved ekspropriation af en strimmel forhave på begge sider af vejen. Dette medførte en voldsom reaktion hos visse af husejerne. Især Egon Lillesøs faster Ellen var ”helt oppe at køre” – ikke mindst på vegne af hendes søn (Egons fætter, Emil), som jo havde bygget nyt hus og anlagt have og indkørsel.

Senere blev vejen lukket ved enden af det sidste hus og der blev kun adgang for gående og cyklister. Dermed var det slut med flere års livlig trafik.

Mange af husene blev solgt – dels ved generationsskifte og dels ved gode tilbud fra Værftet. Da A.P.Møller solgte Lindø Industripark til Odense Havn, fulgte bl.a. også husene i Strandgyden med i handelen.

Da husene angivelig befandt sig indenfor støjgrænsen for aktiviteterne i Industriparken, og de samtidig blev vurderet som værende i meget dårlig stand (skimmel-svamp m.m.), besluttede ejeren at foretage nedrivning. De første af husene faldt i april og det sidste i oktober i år.

Dermed står kun 5 af de i alt 15 huse i området tilbage, heraf 2 af de oprindelige ”fiskerhuse”, der blev opført på præstegårdsjorden.

De sørgelige rester af Nordstjernen set fra Lindø siden

Herreder.

13/54 630

77/127 1101

A 248/01

6724

7.

Forevist paa Tinglysningsskontoret for Retskreds Nr. 40,

Kerteminde Købstad m. y. den

14/12 1927 ad Nr. 11851 1927.

15/10 1923. " " 1820/1923.

FOR DOKUMENTER AF

FØRSTE KLASSE,

som angaa ikke over 12 Kr. 50 Øre.

Stempel-Tarif No 1.

FOR DOKUMENTER AF

ANDEN KLASSE,

som angaa ikke over 50 Kroner.

Taxt: 5 Øre.

Skøde

Jeg underskrevne Gunder Theodor
 Parchsenius, Sognepræst for Munketo Menig-
 hed, udtaler herved at have afhaand-
 det, ligesom jeg herved afhaander og skøder
 til Hr. Fisker Niels Peder Eriksen af
 Munketo en Parcel af Munketo Præste-
 gaards Tilliggende, hvilken Parcel ved Land-
 brugsministeriets Udelykning approbation af
 4 August d. A. er skyldsat under Munketo
 By og Sogn som Mat. N° 1^k for 0 1/2 alb.
 Harkbark.

Købssummen, der andrager 109 Kr. 40 Øre,
 er betalt kontant, og Parcelen er allerede til-
 brødt af Køberen, der har at svare alle
 af samme flydende Skatter og Afgifter.

Omkostningerne ved Parcelkens Ud-
 lykning og ved dette Skødes Udsættelse,
 Hæftelse m. m. bæres alene af Køberen.

Paa skøe denne Parcel tilhøre be-
 meldte Fisker Niels Peder Eriksen med de